

→Karlovy Vary - pověst versus skutečnost←Vznik a vývoj
3 6 8 1 4 2 5 7
byl spjat blahodárnými Karlových vždy Varů nerozlučně s
léčivými účinky jejich teplých minerálních pramenů.

Poznamenaly dějiny, architekturu, ekonomiku a celkového
genia města. Vznik stálého osídlení u Vřídla je třeba

klást do doby kolem roku 1349. Ony fascinovaly prameny
člověka a podněcovaly jeho fantazii již od nejstarších
dob. Do říše fantazie musíme ukázat populární pověst,
podle níž byly karlovarské prameny objeveny v první
půli 14. století králem a římským císařem Karlem IV.

při lovu zajíce. Založení malého lázeňského městečka na
soutoku řek Ohře a Teplé za panování Karla IV. jistě
nebylo tak náhodným a romantickým výkonem, jako tom
vypráví stará pověst, nýbrž téměř zákonitým vývojovým
rezultátem pro dávno známé místo s léčebnou tradicí.

Přesné datum založení města není známo. Stopy v blízkém
5 7 3 4 1 6 2
však staršího Varů jsou okolí mnohem Karlových data.

Archeologické výzkumy na území dnešního města několik
sídelních lokalit z období pravěku. Z mladší doby nám
pobyt dávných krajiny obyvatel dokládá hlavně hradiště

v Drahovicích, kde žili lidé v pozdní době bronzové.
Slovanské osídlení máme v blízkosti Karlových Varů
popsané např. v Tašovicích a Sedleci. V nejbližším
okolí pozdějších Karlových Varů žili lidé prokazatelně
již dávno ve 13. století (Tašovice, Dvory, Drahovice).

Předpokládáme, že již tehdy dobře léčivé znali účinky
karlovarských vod a že jich využívali k léčbě. Psaná
historie vřidelního města začíná 14. srpnem 1370, kdy
Karel IV. udělil již stávajícímu sídelnímu místu značné
svobody a práva, jakých v té době zažívalo blízké

→←
1 2 3 4 5 6 7 8
T i

ducha

↓

od

českým

jelena

počinem

i

člověka

1 2 3 4 5 6 7

prokázaly

doloženo

termálních

↓

pož

\lceil_{po}

 $\vdash_{neblaze}$

1 2 3 4 5 6
 $\sqrt{\quad}$ zničeno

 lázně

\sqcap *nás*
 \sqcup_y
 \vdash *celkového*
 $\sqcup \sqcap$

 obživy

 Výraznější ož

$$\begin{array}{c} \mathbb{V}_{koncem} \\ \mathbb{I} \ V_a \\ 1\ 2\ 3\ 4\ 5\ 6\ 7\ 8 \\ \sqcup \ Velikého \rightarrow \leftarrow \end{array}$$

\sqsubset sklonku
 \vee městskými
 \sqsubset
 \top_{IV}

byla v roce 1520 postavena hranice, vedle stála městská
lékárna roku naproti Ducha a špitál z Svatého 1531. Na
pravém břehu Teplé nad Vřídlem stál ~~he~~ pozdní gotický
hrázděný kostel Maří Magdaleny, prvně zmiňovaný roku
1485. Kolem roku 1500 byl ~~ha~~ úbočí vrchu U tří křížů

radnice
1 2 3 4 5 6 7
└─┐ ┌─┐
└─┐
└─┐

vysvěcen kostelík sv. Ondřeje. Domy byly většinou
hrázděny, se šindelovými střechami. Rozvoj města v 18.
století ovlivňovala především aristokracie Osmnácté
století přineslo vřídelnímu městu pouhá desetiletí
rozkvětu a slávy. Roku 1707 císař potvrdil Fr. Josef I.

└─┐
└─┐
└─┐
└─┐

Karlovy Varův všechna privilegia, čímž je výslovně
označil za královské svobodné město. V první polovině
18. století se Vary Karlovy těšily obzvláštní přízni
Habsburků, zejména císařovny Marie Terezie. Loajální
vztahy města k vídeňskému dvoru se pěkně projeví ve

└─┐
└─┐
└─┐
└─┐
└─┐

finančních dotacích na stavební rozvoj toho města a ve
zdokonalení jeho správy. Na místě těchto sálů později
vznikl Grandhotel Pupp. Městská rada vydala roku 1719
zvláštní městské vyhlášky, jimiž se do detailů řídil
veškerý život lázní. V roce 1739 byl přijat zbrusu nový

└─┐
└─┐
└─┐
└─┐
└─┐

městský řád. V souvislosti s rozvojem lázeňství byla
postavena řada lázeňských staveb, v roce 1701 např.
Saský sál, v roce 1728 Český sál. Roku 1711 byly na
vystáveny Mlýnského Mlýnské dnešního pramene místě
lázně, první veřejný městský dům v Karlových Varech

└─┐
└─┐
└─┐
└─┐
└─┐

"Instructio politica". Město se začalo počátkem 18.
století expandovat do stran, došlo k zástavbě staré
louky, jež se centrem společenského života lázeňských
hostů. V roce 1717 lázně již měly svou první skromnou
divadelní scénu. V letech 1732-1736 byl na celém místě

└─┐
└─┐
└─┐
└─┐
└─┐

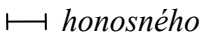

původního kostela postaven podle plánu architekta Kiliana Ignáce Dientzenhofera zcela nový barokní chrám sv. Maří Magdaleny. Slibný rozvoj lázní v 1. polovině 18. století byl neočekávaně dne 23. května 1759 přerušen katastrofálním požárem, který zničil 224 domů. Následky

gotického u

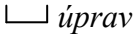

požáru však byly v krátké době poměrně překonány. Následná výstavba po požáru byla prováděna plánovitě a velkoryse. Na místo původních hrázděných staveb byly budovány pevně kamenné domy s více patry, s bohatými štukovými fasádami, kryté prejťovými střechami a značně

 města

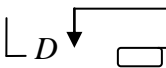
výstavné. V roce 1762 byly modernizovány Mlýnské lázně. Nebyly již obnoveny městské brány, které dost brzdily rozrůstání města. Do obnoveného a velice vzhledného města přijíždělo stále více lázeňských hostů. Díky město víc se stále mohlo vysoké návštěvnosti rozrůstat.

 původní

 1 2 3 4 5 6 7

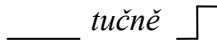
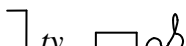

S rostoucí návštěvností bohatlo karlovarské měšťanstvo a mohlo nákladnějšími stavebními úpravami zlepšovat tvářnost města. Financování těchto změn zajišťoval i výnos z lázeňské taxy, jež zavedena byla roku 1795. Roku 1777 byl zřízen moderní vřidelní sál, který byl

 stále

odraz uplatňování léčebných zásad Dr. Bechera, jež zdůrazňovaly pití vody přímo u pramene. Od roku 1764 byla v Karlových Varech, rovněž z popudu dr. Davida Bechera, vyráběna a exportována vřidelní sůl. Z peněz získaných financována byla prodejem zčásti jejím stavba

 zem

 1 2 3 4 5

nového divadla roku 1788. V roce 1791 bylo vybudováno oblíbené výletní místo lázeňských hostů Poštovní dvůr, jenž později proslul koncert orchestru PhDr. Josefa Labitzkého a četných slavných hudebníků. O rok později zřízená kolonáda dřevěná Nového pramene byla první

 tučně

stavbou tohoto druhu v Karlových Varech. Poskytovala lázeňským hostům možnost pobývat u byrných pramenů i za počasí. Počátek 19. století přinesl Karlovým Varům další rozmach lázeňství. V roce 1811 byla kolonáda přestavěna věhlasným drážďanským stavitelem Hiesslem.

Nejvyhledávanějším střediskem šlechty společenským se koncem 18. století stal Český sál, který roku 1775 cukrář Georg Johann zakoupil Pupp a základ tím položil k rozvoji největšího karlovarského restaurátorského a hotelového provozu Grandhotel Pupp. Růst lázeňské

návštěvnosti vedl i k pořizování podrobných záznamů hostů. Nazývaly se Kurlisty. První dochované seznamy jsou již ze sklonku 17. století. Až do roku 1794 byly psané ručně, od roku 1795 začaly Kurlisty vycházet tiskem v městském nakladatelství Franieck. Prosperitu

lázní příliš ani neohrozily neklidné doby napoleonských válek. → Lázně si oblíbila především šlechta a významná evropská společnost. Společnost scházející se podezřel v Karlových Varech v 18. a na počátku 19. století získávala stále více nadnárodní charakter. ↓ Návštěvy

vynikajících osobností jsou specifikem Karlových Varů a výrazně poznamenaly celé kulturní dějiny města. Vedle aristokracie se k Vřídлу ráda sjížděla i evropská kulturní elita. Z návštěvníků nejvýznamnějších přelomu 18. a 19. století pozorně Johanna Wolfganga Goetha,

Friedricha Schillera, Theodora Körnera, Ludvíka van Beethovena, Fryderika Chopina a Nikolu Paganiniho. Od druhé třetiny 19. století začala komplexně určovat povahu lázeňské společnosti bohatá měšťanská klientela. Vlivem francouzské revoluce postupně z lázeňské scény

svého

ne

nepříznivého

G

1 2 3 4 5 6 7 8

račního

sez

tučně

y

místním

→ ←

ne

mezin

tradičním

ne

připomeňme

Ludwiga

a

ne

karlovarské

mizí šlechta. V roce 1819 se u Vřídla sešla významná ministeriální konference, jíž předsedal livý rakouský kancléř K. V. Metternich. Po roce 1860 se v do té doby německých rýze Karlových Varech malá utvářet začala komunita Čechů, kteří ve městě práci získali a trvale

se zde usadili. Reprezentantem menšiny v Karlových Varech se stal spolek Slovanská beseda, založený v roce 1881. V čele Slovanské besedy působili v časech 40 let vynikající čeští lékaři Viktor Emanuel Engel, František Zatloukal, Otakar Čech, Vincenc Janatka a Milan Mixa.

→ Architektura? Historismus a secese se špetkou gotiky! ←

Poslední polovina 19. století byla pro Karlovy Vary obdobím rozsáhlých stavebních a budování moderních lázeňských objektů. Tato výstavba dala městu jeho architektonickou dnešní tvářnost, nesoucí výraznou

pečeť historismu a také secese. Karlovy Vary se staly oblíbeným dějištěm četných politických a diplomatických jednání. Vznikly tak vlastně již čtvrté Karlovy Vary, jejichž krásu obdivujeme podnes. První, klasicistní, renesanční gotické město a požárem zaniklo roku 1604.

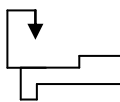
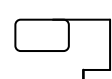
Barokní Karlovy Vary poničil požár roku 1759. Zastaralé a maloměstsky působící rokokové, a biedermaierovské domy byly v rámci imposantní přestavby města v letech 1870-1900 celkově zbořeny. Na jejich místě vznikly moderní a komfortní vybavené novostavby velkoměstského

rázu, které okázale hlásaly význam tehdejšího města, jež se mezitím stalo lázeňským nejslavnějším místem Evropy. Byly postaveny dominantní lázeňské stavby Vojenského lázeňského ústavu (1855), Vřidelní kolonády (1879), Mlýnské kolonády (1871-1881), Tržní kolonády (1883),

á
n
J
1 2 3 4 5 6 7
□

české
a
průběhu
n
n

→ ←
třetina
práci
J
□

n
v pořadí
d
1 2 3 4 5 6

J
empírové
ta
postupně
ě

n
□
____ tučně

Lázní III. (1866) a [Císařských lázní] honosný objekt (1895), dále pak [aktéř] nové městské divadlo (1886), anglikánský kostel (1877), synagoga (1877) a ruský pravoslavný kostel. Na ~~svatební~~ ráz lázní měla určující vídeňská architektura, zosobněná v Karlových Varech

□

□~

└a

└stavební

² dvojicí stavitelskou ¹ Hermanna ⁶ Ferdinanda a ³ ⁵ ⁴ Fellnera Helmera. Ti vyprojektovali pro Karlovy Vary na 20 významných staveb. Rozsáhlá stavební činnost byla před 1. světovou válkou (1897) završena konečným zbudováním mezinárodního grandhotelu Imperial (1912). → Napojení na

1 2 3 4 5 6

└└└

└velkoh → ←

železniční trať a slavní hosté zvyšovali návštěvnost lázní. ← Zásadní význam pro další rozvoj měst mělo jeho napojení na evropskou železniční síť r. 1870, kdy byl zahájen provoz na nové trati Karlovy Vary - Cheb. O rok později začal jezdit rychlý vlak na lince Praha-Karlovy

└ta

└sít'

└~ ↑ ↓

└~

Vary. Železniční spojení znamenalo výrazné oživení hospodářského života a nebývalý růst návštěvnosti.

└

Kolem ~~léta~~ 1900 byla regionální železniční síť doplněna lokálními tratěmi z [Varů] [Karlových] do Mariánských Lázní (1898), Johannegeorgenstadtu (1899) a Merklína (1902).

└roku

└

Ta začala po roce 1860 velice rapidně vzrůstat také úspěšné vlivem cukrovky Karlových v léčby Varech. Prosperita lázní koncem minulého století byla tak výrazná, že se pro toto období vžilo označení Zlatý věk Karlových Varů. Jediným stinným datem tyto slavné éry

1 2 3 4 5 6

└předminulého

└é

se stal 24. listopad roku 1890 ~~ad~~, kdy bylo centrum Karlových Varů velmi ~~značně~~ poškozeno mohutnou povodní. Genius loci Karlových Varů před rokem 1900 byl výrazně ovlivňován pobyty představitelů kultury evropské vědy, a politiky. U řídla pobývali v 19. století ha příklad

└~

└těžce

└____ kurzíva

└předních └

└V └např.

N. V. Gogol, F. Lizst, S. Freud, ~~Alfonz~~ J. Barrande, ~~√~~Schliemann, T. Fontane, A. Dvořák, K. Marx, J. Brahms, R. Wagner, E. Grieg a řada dalších ~~známých~~ osobností. Těsně před první světovou válkou dosahovaly Karlovy nejvyššího Vary hostů lázeňských počtu své ve historii.

☐☐
√_H
☐slavných
1 2 3 4 5 6 7

Např. v roce 1811 se tu léčilo 70935 osob.→I. světová válka utnula příliv turistů a zastavila vývoj města← První světová válka tečku znamenal za vzestupnou křivkou vývoje vřidelního města, byla koncem těchto starých dobrých časů spjatých s ~~psudem~~ rakousko-uherské

T₉ ☐ →←
☐☐
☐_e ☐ tzv.
☐ duchem

monarchie. Válka byla tragickým mezníkem, který změnil život Evropy. Narušila příliv lázeňských mostů a tím vážně ochromila celý vzhled Karlových Varů.↓ Zhoršené zásobování znamenalo i pro privilegované lázně nouzi a hlad. Pro válečné účely byli pundány zvony z kostelů,

☐☐
☐_h
☐ život
☐_y ☐sejmuty

zabavení psi vhodní k tažení břemen a lístkový přiděl potravin, mýdla a kuřiva. Došlo i k masovým sociálním nepokojům, ve dnech 17.-18. např. července 1918 se u Vřídla konala skladová demonstrace žen. Na evropských bojištích padlo 515 karlovarských mužů. Po ~~celé~~ první

√_{zaveden}
☐☐
☐☐
☐_{hladová} ☐
☐☐

světové válce byl karlovarský lázeňský život rychle obnoven, město však už zdaleka nedosáhlo předválečné návštěvnosti.↓ Zánik Rakouska-Uherska velmi nepříznivě ovlivnil prosperitu všech lázní na jeho bývalé území, tj. i Karlových Varů. Během vytvoření Československé

☐☐
☐_{ém}
☐_{Po}

republiky v roce 1918 ~~začala~~ v jejím pohraničí složitá situace.→Chvilí po válce přišly opět těžké časy← Ani Karlovým Varům se ve třicátých letech nevyvinula vleklá hospodářská krize, jež sužovala Evropu celou. V té době zadluženost majitelů zdejších hotelů vzrostla nesmírně

☐_{nastala}
→←
☐_{nevyhnula}
☐☐
1 2 3 4 5 6

a penzionů. Pro malé podnikatele ~~nebo~~ obchodníky měla krize drasticky následky v podobě bankrotů. Jen v roce 1936 bylo ~~že~~ v Karlových Varech provedeno ~~tisíc~~ ~~přes~~ soudních exekucí. Město se muselo v zájmu svého přežití vysoce zadlužit u státu. I přes ~~skličující~~ ekonomickou

┌ a
└ é
┌ n ┌
└ tíživou

~~regres~~ bylo v Karlových Varech mezi světovými válkami provedeno několik ~~velice~~ nákladných staveb. Z nich měla přehrada na největší údolní řece Březové význam v Teplé (1936), která od města navždy odvrátila hrozbu velkých záplav. Lázeňské ~~možnosti~~ byly v roce 1927 rozšířeny.

┌ depresi
┌ n
1 2 3 4 5 6 7 8 9
└ u
└ kapacitu